

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
ФІЗИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра твердотільної електроніки та інформаційної безпеки

Робоча програма навчальної дисципліни
“ ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ”

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 12 Інформаційні технології
(шифр і назва)

Спеціальність 125 Кібербезпека
(шифр і назва)

освітньо- професійна програма

Безпека інформаційних і комунікаційних систем
(шифр і назва)

спеціалізація

статус дисципліни обов'язкова
(обов'язкова/за вибором)

Мова навчання українська

Ужгород 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «**ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **12 Інформаційні технології** спеціальності **125 Кібербезпека** освітньої програми «**Безпека інформаційних і комунікаційних систем**».

Розробник: доктор фіз.-мат. наук, професор Різак В.М.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри твердотільної електроніки та інформаційної безпеки протокол № 7 від «28» 04 2022 р.

Завідувач кафедри Різак В.М.

Схвалено науково-методичною комісією фізичного факультету протокол № 10 від «29» 04 2022 р.
Голова науково-методичної комісії Карбованець М. І.

© Різак В.М. 2022 р.
© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2022 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 90	1
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	2
	Лекції:
	18
	Практичні (семінарські):
	18
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:
	54

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Мета курсу – надання студентам цілісної системи педагогічних знань, умінь і навичок для оволодіння сучасними методиками викладання дисциплін у вищій школі, методикою розроблення методичних матеріалів до викладання; формування вмінь щодо проведення усіх форм занять і контролю результатів навчання; розвиток у студентів здатності успішно застосовувати набуті знання та уміння у повсякденній та професійній практиці при розв’язанні ситуацій, пов’язаних з навчанням та іншими аспектами роботи з персоналом; розвиток у студентів здатності до самоосвіти та саморозвитку.

Завдання дисципліни «Дидактика вищої школи» – формування системи знань щодо теоретико-методологічних та методичних засад методики викладання навчальних дисциплін у вищій школі, чинників та тенденцій розвитку вищої освіти в умовах суспільства знань; розвиток системи навичок щодо виокремлення актуальних проблем сучасних систем вищої освіти та особливостей методики їх викладання; інтерпретації наукових досліджень, оцінки можливостей їх застосування та можливих ризиків їх упровадження в освітньому просторі, ознайомлення з найбільш важливими питаннями загальних основ дидактики з позицій сучасного підходу.

Фокус навчальної дисципліни: зміст та матеріал навчальної дисципліни стосується аналізу теоретико-методологічних основ викладання як галузі наукових знань, які орієнтують студента на актуальні питання сьогоденного стану освітнього процесу у закладах вищої освіти, в рамках яких можлива подальша професійна та наукова кар'єра у галузі кібербезпеки.

Місце дисципліни в структурі освітньо-наукової програми: курс відноситься до дисциплін нормативної частини циклу професійної підготовки, за результатами яких здобувачі здають залік та виконують навчальний процес по спеціальності 125 Кібербезпека.

Відповідно до Стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня спеціальності 125 Кібербезпека, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів другого рівня вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна: Здатність особи розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.

Загальні компетентності:

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (КЗ-1).
2. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності) (КЗ-5).

Фахові компетенції (ФК)

1. Здатність провадити науково-педагогічну діяльність, планувати навчання, контролювати і супроводжувати роботу з персоналом, а також приймати ефективні рішення з питань інформаційної безпеки та/або кібербезпеки (КФ10).

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Безпека інформаційних і комунікаційних систем» для другого (магістерського) рівня спеціальності 125 Кібербезпека, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (РН):

Програмні результати навчання	
Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами, усно і письмово для представлення і обговорення результатів досліджень та інновацій, забезпечення бізнес\операційних процесів та питань професійної діяльності в галузі інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.	РН 1
Мати навички автономного і самостійного навчання у сфері інформаційної безпеки та/або кібербезпеки і дотичних галузей знань, аналізувати власні освітні потреби та об'єктивно оцінювати результати навчання.	РН17
Планувати навчання, а також супроводжувати та контролювати роботу з персоналом у напрямку інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.	РН18

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Дидактика вищої школи»:

1. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами, усно і письмово для представлення і обговорення результатів досліджень та проблем кібербезпеки, у тому числі на міжгалузевому та міждисциплінарному рівні, а також забезпечення бізнес\операційних процесів та питань професійної діяльності в галузі інформаційної безпеки та кібербезпеки (РН 1) .

2. Мати навички управління навчальними процесами у сфері інформаційної безпеки та кібербезпеки і дотичних галузей знань, які є складними, непередбачуваними і потребують нових підходів, та здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії (РН17).

3. Освоїти методологію планування освітньої траєкторії навчання, а також супроводжувати та контролювати роботу з персоналом у напрямку інформаційної безпеки та кібербезпеки (PH18).

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: **оцінювання домашніх і самостійних завдань та контрольних робіт; оцінювання завдань, виконаних студентами під час практичних занять, залік.**

Контрольні заходи включають такі **форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання**: поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль – оцінювання рівня знань, умінь і навичок здобувачів, що здійснюється в ході навчального процесу проведенням усного опитування, контрольної роботи, тестування, домашнього завдання тощо.

Результатом *модульного контролю* є модульна бальна оцінка, за якою підбивається підсумок роботи студентів впродовж модуля у відповідності до кредитно-трансферної системи оцінювання знань.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, що визначений навчальною програмою, та в терміни, встановлені графіком навчального процесу. При семестровому контролі отримані здобувачем згідно кредитно-трансферної системи оцінювання знань переводяться в оцінки за національною шкалою та за шкалою ЄКТС.

Комплексний показник успішності здобувача другого рівня вищої освіти, його обізнаності в предметі, що вивчається, характеризує якість його знань, систематичність, творчість, активність та самостійність. Максимальна сума балів за всі види робіт (контрольні, самостійне вивчення, практичні (семінарські) заняття) з даного курсу становить 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	20	40
5	5	5	5		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	20	40
4	4	4	4	4		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)

Практичні заняття	4	10	5	10
Разом		10		10

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Завдання для модульної контрольної роботи складається з 4 питань, кожне з яких оцінюється максимально у 5 балів. При оцінюванні кожного завдання контрольної роботи рахується обсяг і правильність виконаних завдань: оцінка “відмінно” ставиться за правильне виконання всіх завдань; оцінка “добре” ставиться за виконання 75 % усіх завдань; оцінка “задовільно” ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань; оцінка “незадовільно” ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.. Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо студент/ка був/ла відсутній на заняттях, він/вона мають можливість відпрацювати навчальні питання та завдання під час самостійної підготовки та обов'язково звітують про опанування навчального матеріалу викладачу. Студенти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються. У разі коли студент/ка не виконав/ла умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому/їй встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо заборгованість неліквідована у визначений кафедрою термін, то студент/ка вважається таким/ою, що не виконав/ла вимоги робочої програми навчальної дисципліни і у відомості обліку успішності йому/їй виставляється оцінка «незараховано» за національною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, студенту курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі “підсумкова оцінка”, йому виставляється оцінка “недопущений” за національною шкалою і F за шкалою ЄКТС. У такому випадку студенту/ці йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови його/її відраховують з університету.

Залік отримує студент/ка, що виявив/ла знання основного програмового матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, вміє виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений/на з рекомендованою літературою. Підсумкова оцінка розраховується за накопичувальною системою. При цьому максимальна кількість балів встановлюється наступним чином: за змістовий модуль №1 – 40 балів; за змістовий модуль №2 – 40 балів. Білет для проведення заліку складається з 4 питань, кожне з яких оцінюється максимально у 5 балів.

Шкала оцінювання згідно КМСОЗ: ЄКТС та національна

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		іспит (залік)
90 – 100	A	відмінно (зараховано)
82 – 89	B	добре (зараховано)
75 – 81	C	
64 – 74	D	задовільно (зараховано)

60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання (не зараховано)
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (не зараховано)

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил (<https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>), якими мають керуватися учасники освітнього процесу з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає: посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності як: повторне проходження оцінювання (підсумковий модульний контроль, підготовка індивідуального завдання за іншою темою тощо).

Перевірка індивідуальних робіт здобувачів на наявність академічного плагіату проводиться викладачем або спеціально призначеним для цього працівником УжНУ за допомогою програмного продукту, що використовується в УжНУ з визначення рівня унікальності роботи.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 1. Система вищої освіти в Україні

Загальні засади побудови системи вищої освіти в Україні

Напрями вдосконалення вищої освіти

Структура системи вищої освіти в Україні

Управління вищою освітою

Тенденції розвитку зарубіжної вищої освіти

Тема 2. Сутність процесу навчання у вищій школі

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи

Сутність і структура процесу навчання

Структура діяльності суб'єктів навчального процесу

- *діяльність викладача*
- *закономірності та принципи дидактики вищої школи*
- *закономірності дидактики вищої школи*
- *принципи навчання*

Тема 3. Зміст освіти у вищій школі

Ступеневість вищої освіти освітньо-кваліфікаційні та освітньо-науковий рівні вищої школи

Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти

Підготовка спеціалістів вищої кваліфікації в зарубіжних країнах

Тема 4. Методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі

Особливості методів навчання у вищому навчальному закладі

словесні методи навчання

наочні методи навчання

практичні методи навчання

інші методи навчально-пізнавальної діяльності

Засоби навчання у вищій школі

Модуль 2. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 1. Методика викладання лекції у вищій школі

Поняття лекції у вищій школі.

Загально-дидактичні вимоги до лекції у вищій школі.

Методика розробки і викладання лекції.

Тема 2. Організація та проведення лабораторних, практичних і семінарських занять та самостійна робота студентів

Лабораторне заняття як ефективний спосіб формування практичних умінь і навичок

Практичні заняття як необхідна складова у підготовці конкурентоспроможного фахівця

Семінарські заняття як форма взаємодії та спілкування учасників педагогічного процесу

Факультативи, спецкурси і спецсемінари як форми організування навчання

Тема 3. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів

Види самостійної роботи студентів

Структура самостійної роботи студентів

Науково-дослідна робота студентів (ндрс)

види і форми науково-дослідної роботи студентів

оформлення результатів дослідження

Навчальна і виробнича практика студентів

Контроль за самостійною роботою студентів

Тема 4. Сучасні технології навчання у вищому навчальному закладі

Диференційоване навчання у вищій школі

Проблемне навчання у вищій школі

Ігрові технології навчання

Інформаційні технології навчання

Особистісно орієнтоване навчання у вищій школі

Тема 5. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів

Компоненти, функції і види контролю

Методи і форми контролю успішності студентів

Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів

Зарубіжний досвід оцінювання успішності студентів

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання - денна:					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	практичні (лабораторні)	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Система вищої освіти в Україні		2		1		6
Тема 2. Сутність процесу навчання у вищій школі		2		1		6
Тема 3. Зміст освіти у вищій школі		2		2		6
Тема 4. Методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі		2		2		6
Модульна контрольна робота				2		
Разом за I модуль		8		8		24
Модуль 2						
Тема 1. Методика викладання лекцій у вищій школі		2		2		6
Тема 2. Організація та проведення лабораторних, практичних і семінарських занять та самостійна робота студентів		2		2		6
Тема 3. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів		2				6
Тема 4. Сучасні технології навчання у вищому навчальному закладі		2		2		6
Тема 5. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів		2		2		6
Модульна контрольна робота				2		
Разом за II модуль		10		10		30
Разом за 1,2 семестр		18		18		54

5.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Система вищої освіти в Україні та сутність процесу навчання у вищій школі	2
2	Зміст освіти у вищій школі	2
3	Методи і засоби навчання	2
4	Модульна контрольна робота	2
5	Методика підготовки та проведення лекцій	2
6	Організація та проведення лабораторних, практичних і семінарських занять та самостійна робота студентів	2
7	Сучасні технології навчання у вищому навчальному закладі	2
8	Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів	2
9	Модульна контрольна робота	2
Разом		18

5.4. Самостійна робота

Самостійна робота магістра є одним із засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення цієї дисципліни. Основними напрямками самостійної роботи магістрів з навчальної дисципліни «Дидактика вищої школи» є опрацювання рекомендованої літератури, а також вивчення окремих питань, винесених на самостійне опрацювання.

№	Назва роботи	Кількість годин
1	Проробка лекційного матеріалу.	18
2	Підготовка до практичних занять	18
3	Проробка питань програми, які не викладались на лекціях	10
4	Виконання домашніх завдань	8
Разом		54

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

У процесі вивчення дисципліни використовується система інформаційних ресурсів: дидактичні, програмні, інтернет-мережа, бібліографічні, бібліотечні. Серед них нормативно-правова база (закони, постанови, положення, накази) : сайти Міністерства освіти і науки України, інтернет-ресурси, періодичні видання, наукові праці професорсько-викладацького складу, тези та матеріали наукових конференцій.

Наочні засоби: мультимедійні презентації у програмі Microsoft Office Power Point; відеоматеріали з каналу Youtube; зразки друкованих медіа джерел, схематизованих навчально-методичних матеріалів і довідкових статей; роздавальні матеріали – табличні й схематичні основи, інфографіка тощо.

Технічні засоби: лекційний курс передбачає використання технічних засобів навчання, комп'ютерних проекторів.

Для дистанційного навчання використовується Moodle(e-learn.uzhnu.edu.ua) та Google Meet.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи : навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. Вид.3-єК. : Кондор, 2018. 272 с.
2. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНАУ, 2021. 208 с
3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : підручник / І. В. Зайченко. - 3-є вид., переробл. і доп. – Київ : Ліра-К, 2018. – 512 с.
4. Кайдалова Л. Г. та ін. К 12 Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник. Х. : НФаУ, 2019. 248 с.
5. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / В. В. Каплінський. – Київ : КНТ, 2017. – 225 с.
6. Майборода В.А. Теоретичні засади науково-дослідницької діяльності суб'єктів освітнього процесу університетів : практичний посіб. / Інститут вищої освіти НАПН України, 2015. 174 с.
7. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. К. : ЦУЛ, 2017. 232 с.
8. Ортинський В. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / В.Л.Ортинський. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 472 с.

Допоміжна література

9. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки школи : навч. посіб. за модульно-рейтинговою системою навчання для студ. магістратури К. : Центр навч. л-ри, 2015. 398 с.
10. Кучерявий О. Г. Модульно-розвивальне навчання у вищій школі : аспекти проектування. Донецьк : ДонНУ, 2016. 304 с.
11. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. К. : Вища шк., 2015. 239 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

12. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://www.mon.gov.ua/>
13. Закон України «Про освіту»: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
14. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
15. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>